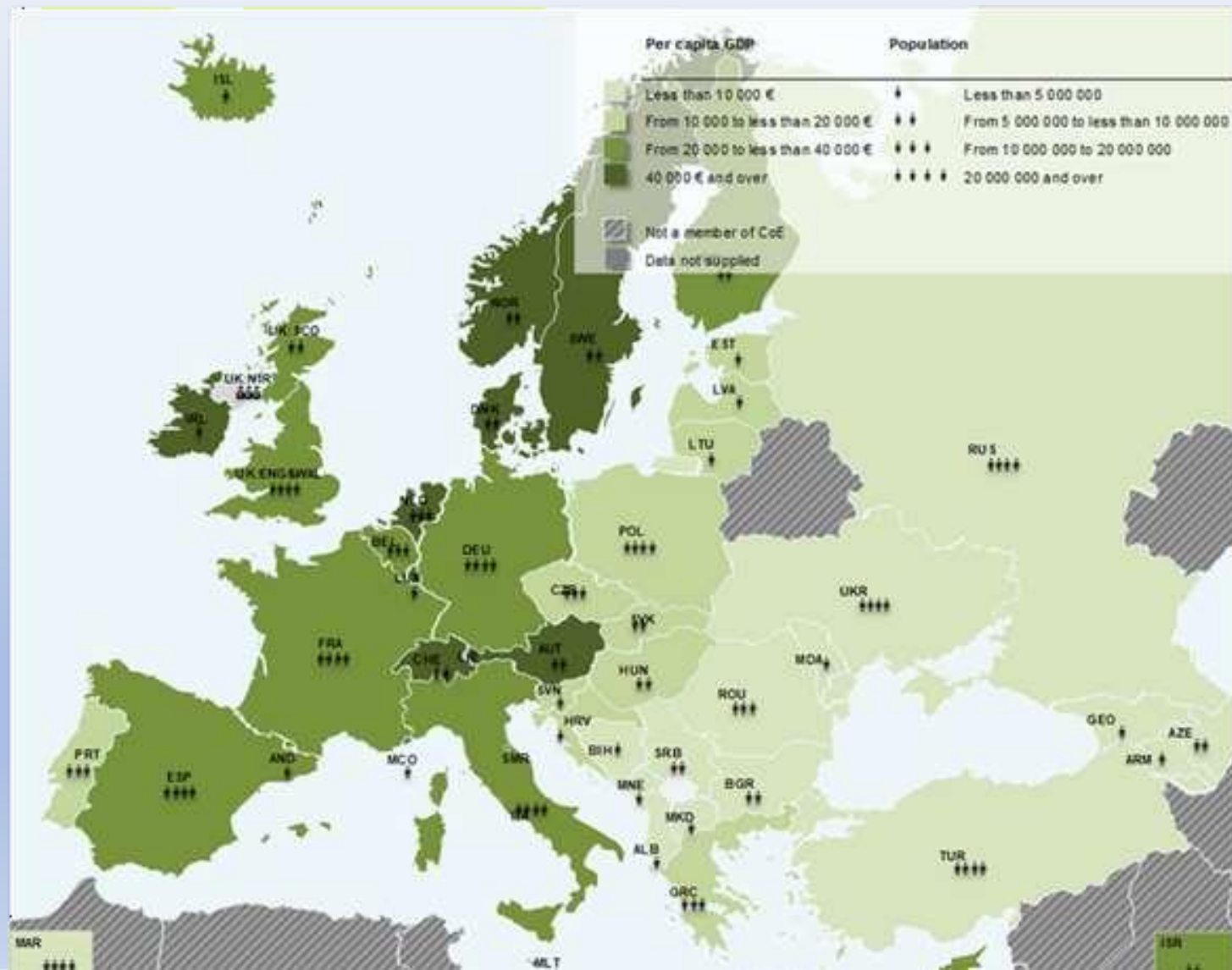

Материјалне гаранције независности судија

Београд, 26. септембар 2025

Systèmes judiciaires européens Rapport d'évaluation de la CEPEJ

Partie 1
Analyses
générales

Cycle d'évaluation 2024
(données 2022)

20 ans

de solutions pour une justice efficace et de qualité

Conseil de l'Europe Commission européenne
pour l'efficacité de la justice (CEPEJ)

www.coe.int/cepej

#CEPEJ20

Група експерата и техничка подршка
Дуг процес прикупљања, анализе и верификације
са националним кореспондентима (45 држава
чланица и 3 земље посматрача)

Методе евалуације путем међусобног оцењивања
(*peer review*)

Савет Европе Европска комисија за ефикасност правосуђа Ефикасност и квалитет правосуђа Едиција 2024 (подаци 2022)

cepej

European
Commission
for the Efficiency
of Justice

Commission
européenne
pour l'efficacité
de la justice

European judicial systems
Efficiency and quality of justice

CEPEJ STUDIES

Systèmes judiciaires européens
Efficacité et qualité de la justice

ÉTUDES DE LA CEPEJ N° 26

Edition 2018
(données 2016)

-
- The map displays the following data for various European countries:
Country	Judicial system budget per inhab. in €	GDP per capita
ISL	44€	Less than 10,000 €
UK:SCO	84€	From 10,000 to less than 20,000 €
UK:NIR	115€	From 10,000 to less than 20,000 €
IRL	50€	From 10,000 to less than 20,000 €
UK:ENG&WAL	96€	From 10,000 to less than 20,000 €
NLD	125€	From 10,000 to less than 20,000 €
BEL	89€	From 10,000 to less than 20,000 €
LUX	147€	From 10,000 to less than 20,000 €
FRA	61€	From 10,000 to less than 20,000 €
CHE	198€	From 10,000 to less than 20,000 €
LIE	-	From 10,000 to less than 20,000 €
AUT	91€	From 10,000 to less than 20,000 €
SVN	92€	From 10,000 to less than 20,000 €
HRV	47€	From 10,000 to less than 20,000 €
SMR	-	From 10,000 to less than 20,000 €
ITA	77€	From 10,000 to less than 20,000 €
MLT	32€	From 10,000 to less than 20,000 €
PRT	58€	From 10,000 to less than 20,000 €
ESP	32€	From 10,000 to less than 20,000 €
AND	84€	From 10,000 to less than 20,000 €
MCO	165€	From 10,000 to less than 20,000 €
NOR	104€	From 10,000 to less than 20,000 €
SWE	107€	From 10,000 to less than 20,000 €
DNK	75€	From 10,000 to less than 20,000 €
FIN	67€	From 10,000 to less than 20,000 €
EST	33€	From 10,000 to less than 20,000 €
LVA	32€	From 10,000 to less than 20,000 €
LTU	28€	From 10,000 to less than 20,000 €
POL	47€	From 10,000 to less than 20,000 €
CZE	46€	From 10,000 to less than 20,000 €
SVK	41€	From 10,000 to less than 20,000 €
HUN	46€	From 10,000 to less than 20,000 €
ROU	23€	From 10,000 to less than 20,000 €
MDA	5€	From 10,000 to less than 20,000 €
SRB	27€	From 10,000 to less than 20,000 €
BIH	28€	From 10,000 to less than 20,000 €
MNE	40€	From 10,000 to less than 20,000 €
BGR	29€	From 10,000 to less than 20,000 €
MKD	17€	From 10,000 to less than 20,000 €
ALB	9€	From 10,000 to less than 20,000 €
GRC	41€	From 10,000 to less than 20,000 €
TUR	18€	From 10,000 to less than 20,000 €
RUS	32€	From 10,000 to less than 20,000 €
UKR	15€	From 10,000 to less than 20,000 €
GEO	6€	From 10,000 to less than 20,000 €
AZE	12€	From 10,000 to less than 20,000 €
ARM	NC	From 10,000 to less than 20,000 €
CYP	58€	From 10,000 to less than 20,000 €
ISR	NC	From 10,000 to less than 20,000 €
- Legend for Judicial system budget per inhab. in €:
 - Less than 10 €
 - From 10 to less than 30 €
 - From 30 to less than 50 €
 - From 50 to less than 100 €
 - 100 € and over
- Legend for GDP per capita:
 - Less than 10,000 €
 - From 10,000 to less than 20,000 €
 - From 20,000 to less than 40,000 €
 - 40,000 € and over
- Not a member of CoE
Data not supplied

Правно-статусне гаранције независности судства и материјалне гаранције независности су међусобно повезане

Оне земље које обезбеђују висок ниво правно-статусних гаранција независности судства истовремено обезбеђују и високе плате:

Потребно је разликовати две врсте избора:

1. Земље које бирају искусне правнике и адвокате: (Уједињено Краљевство, Ирска, Малта, Норвешка, Швајцарска), као и богате земље (са изузетно високим БДП-ом), у којима судије имају веома високе плате.
(Посебност Уједињеног Краљевства: мали број професионалних судија + судије лаици (magistrates)).
2. Земље које за судије, путем конкурса, бирају правнике на почетку каријере :
Таквим судијама неке земље такође обезбеђују високе плате, у складу са правно-статусним гаранцијама, као што су:
 - Италија након Другог светског рата
 - Португалија након пада Салазарове диктатуре

Зашто судије треба да имају високе плате?

Зато што се високом платом за ту државну функцију:

- Обезбеђује висок ниво стручности и интегритета
- Искazuje захтев за високим нивоом одговорности
- Привлаче најстручнији правници
- Уважава сложеност, тежина и значај судијског посла
- Умањује ризик од корупције
- Оправдава друштвени захтев да судије буду високоморалне, да се непрестано усавршавају и да квалитетно обављају свој посао
- Да би судијска функција била пожељна треба водити рачуна и о нивоу плата у осталим правничким професијама у јавном и приватном сектору, нарочито у адвокатури.

Препорука CM/Rec(2010)12 Комитета министара Савета Европе државама чланицама о судијама: независност, ефикасност и одговорности (усвојена 17. новембра 2010)

Накнада за рад

§ 53. Главна правила система награђивања професионалних судија за рад треба да буду утврђена законом.

§ 54. Накнада за рад судија требало би да буде сразмерна њиховој професији и дужностима и да буде довољна да их заштити од подстицаја чији је циљ да утичу на њихове одлуке. Требало би да постоје јемства за одржавање прихватљиве накнаде за случај болести, породичског одсуства или одсуства оца због одгајања деце, као и за исплату старосне пензије, која би требало да буде у прихватљивој сразмери са нивоом њихове зараде док су радили. Потребно је увести конкретне законске одредбе намењене посебно судијама ради заштите од смањења накнаде.

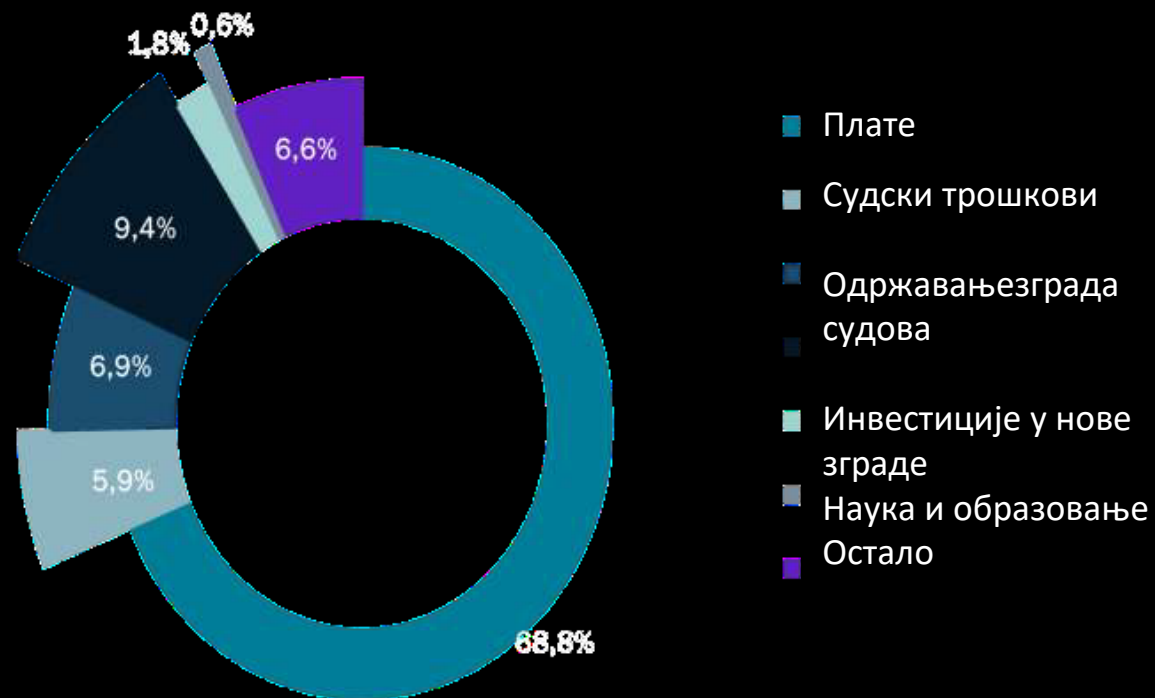
§ 55. Требало би избегавати системе који главни део накнаде судија одређују према учинку јер се тиме могу створити потешкоће кад је реч о независности судија.

СТРУКТУРА СУДСКОГ БУЏЕТА

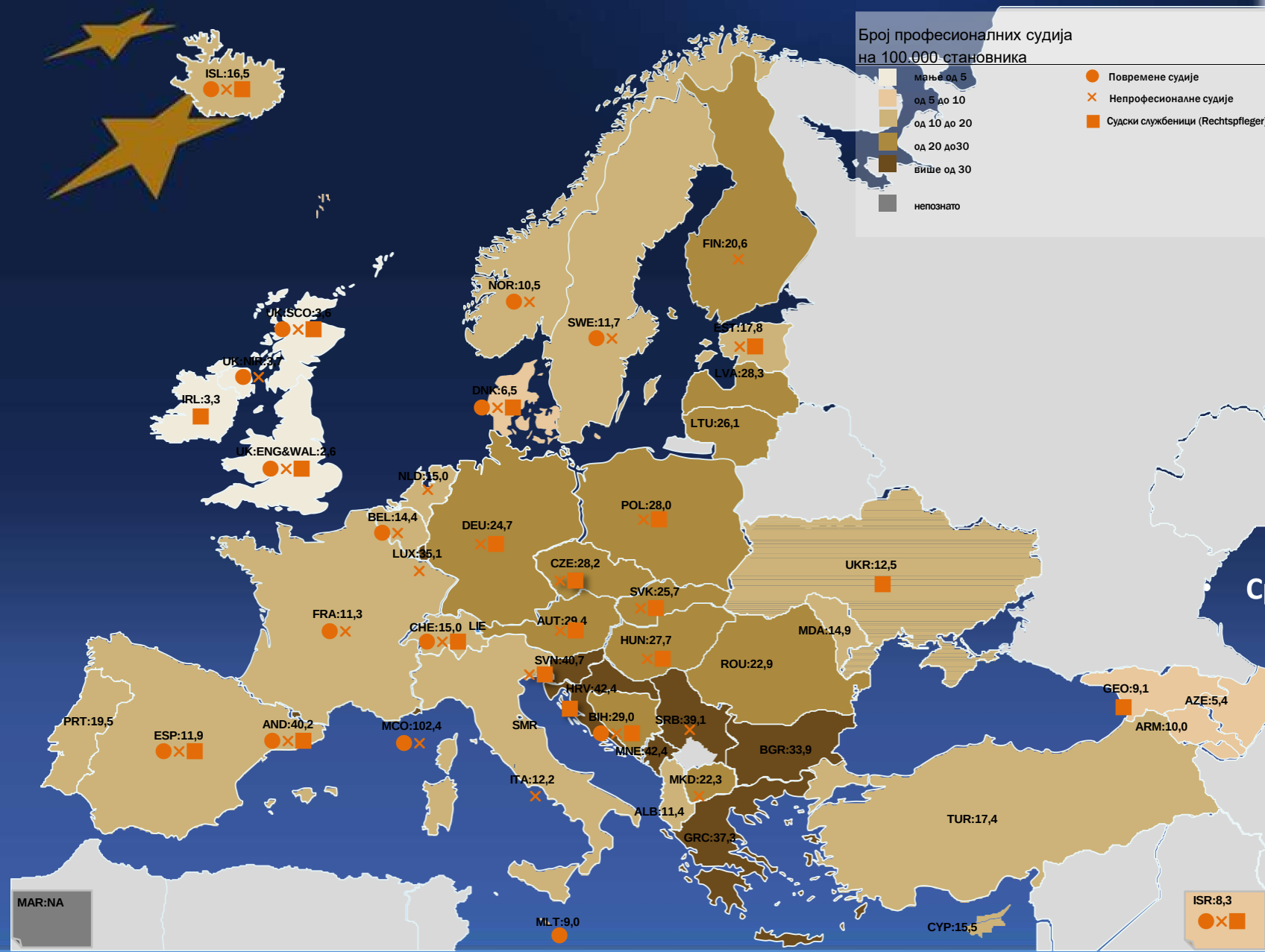
Просечно издвајање по становнику:
2014: 35,4 €
2022: 46,8 €

Просечна издвајања:
за плате: 68,8% укупног буџета

*Минималан раст трошкова за плате
током година*

Број професионалних судија на 100.000 становника

Србија: 39,1 судија на 100.000 становника

Врсте судија

“Ко је судија?”

■ За потребе овог поглавља, судија, дефинисан у складу са праксом Европског суда за људска права (ECrHR, Mutu и Pechstein против Швајцарске, апликације бр. 40575/10 и 67474/10, 4. 2. 2019, §139), одлучује, у складу са законом и након организованог поступка, о свим питањима из своје надлежности. Он/она је независан/независна од извршне власти. Судије које поступају у управним или финансијским предметима потпадају под ову дефиницију ако испуњавају горе наведене критеријуме.

■ Ради бољег уважавања разноликости у државама чланицама у погледу статуса и функција које се могу везати за реч „судија“, у обрасцу за евалуацију CEPEJ-а дефинисане су три врсте судија:

- ⇒ професионалне судије, које су регрутоване, обучене и плаћене као такве и које своју дужност обављају на сталној основи;
- ⇒ повремене професионалне судије, које своју дужност не обављају на сталној основи, али су плаћене за своју функцију судије;
- ⇒ особе које по професији нису судије али учествују у раду судова и чије су одлуке обавезујуће, али које не спадају у категорију професионалних судија, арбитра или поротника. У ову категорију спадају судије-лајци (*lay judges*), односно судије без почетне правне обуке, познате у Француској као „*juges consulaires*“, а у Црној Гори, Северној Македонији, Словенији и Србији као „судија/содник-поротник“.

Број адвоката на 100.000 становника

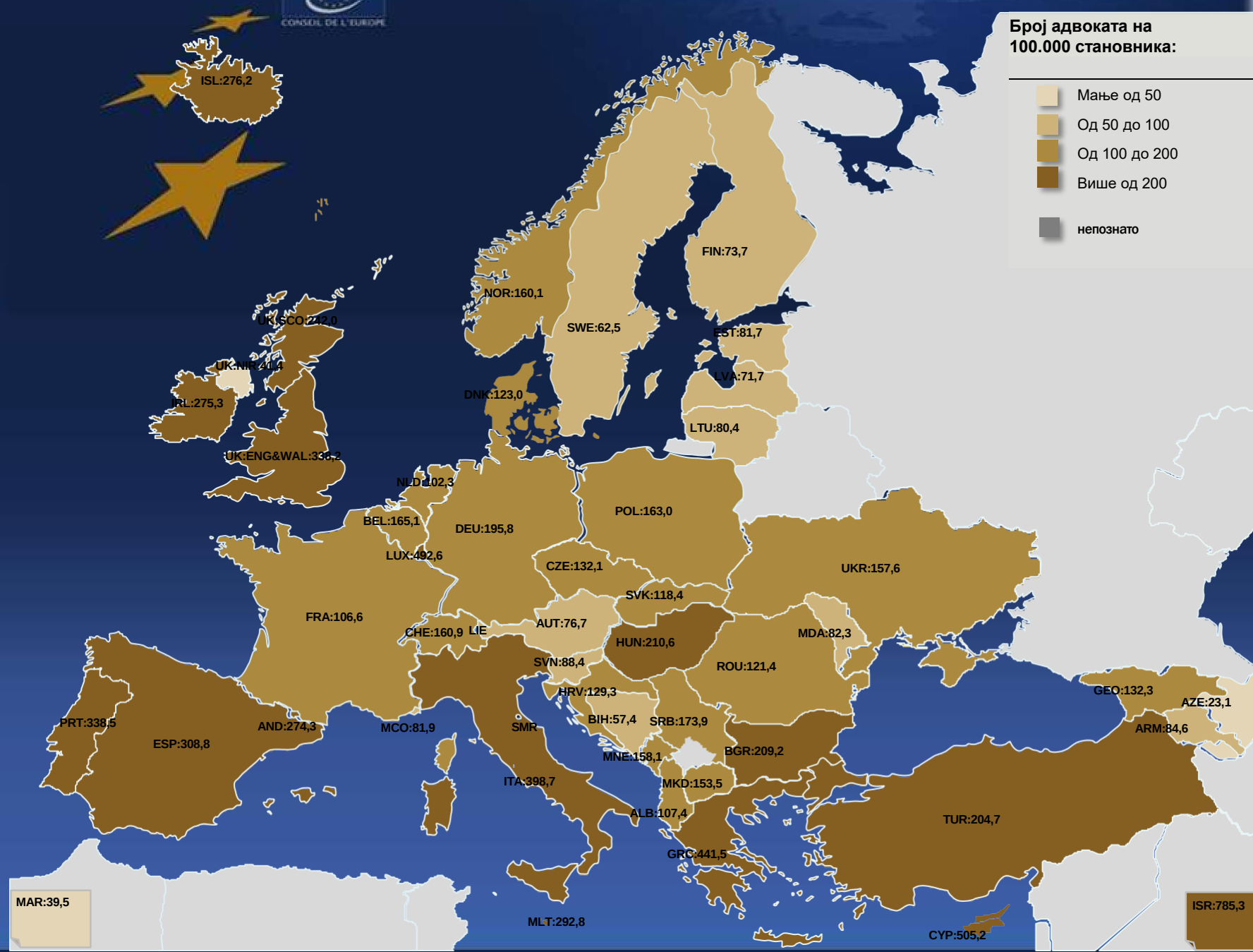
cepej

European
Commission
for the Efficiency
of Justice

Commission
européenne
pour l'efficacité
de la justice

Број адвоката на
100.000 становника:

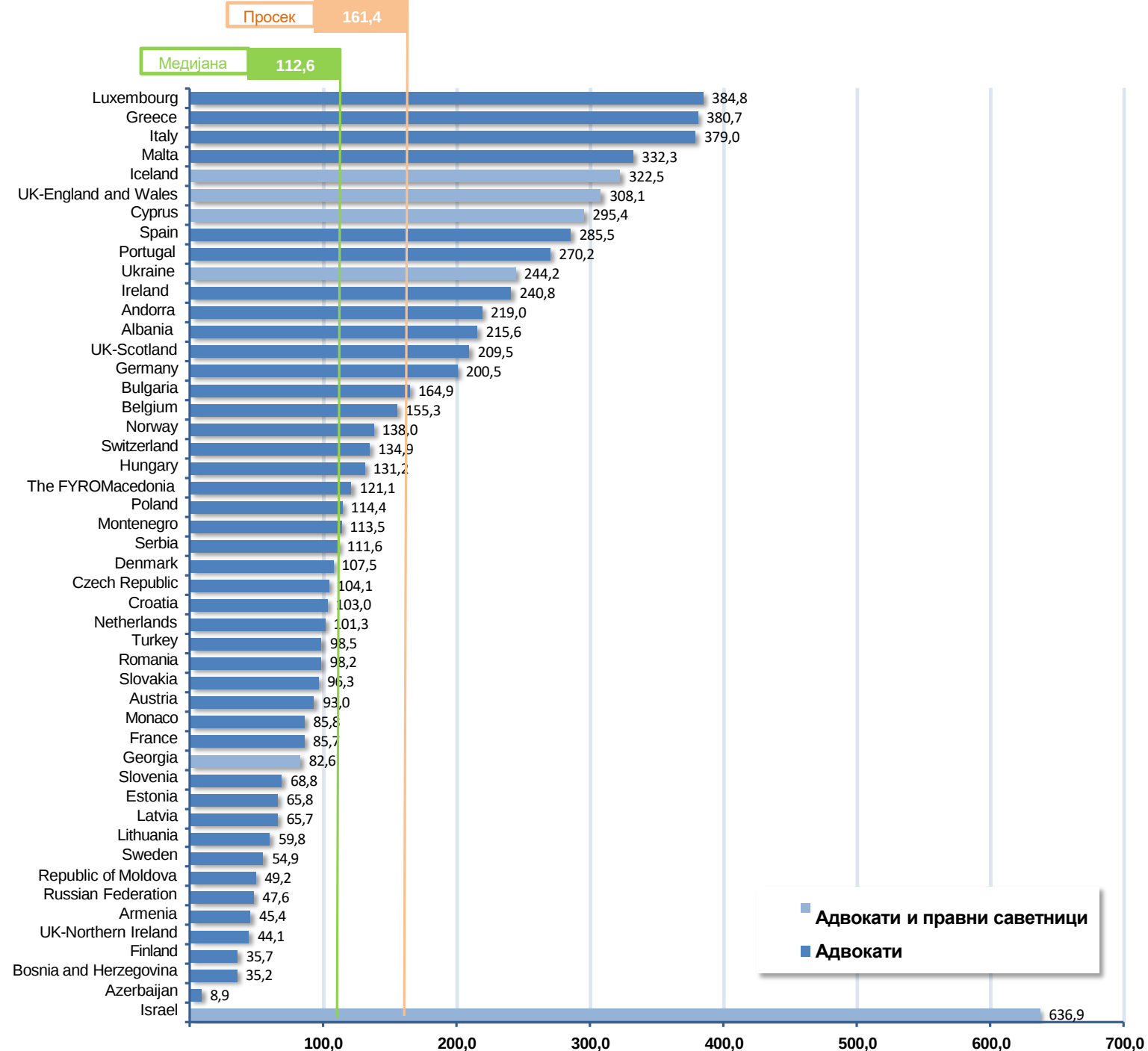
- Мање од 50
- Од 50 до 100
- Од 100 до 200
- Више од 200
- непознато

Повећање за 30%
између 2012. и
2022. године

Број
адвоката
на 100.000
становника

Србија:
112 у 2016.
174 у 2022.
+55%

Прорачун и упоређивање нивоа плата судија по земљама

Број означава однос судијске плате и просечне плате у држави на почетку и на крају судијске каријере.

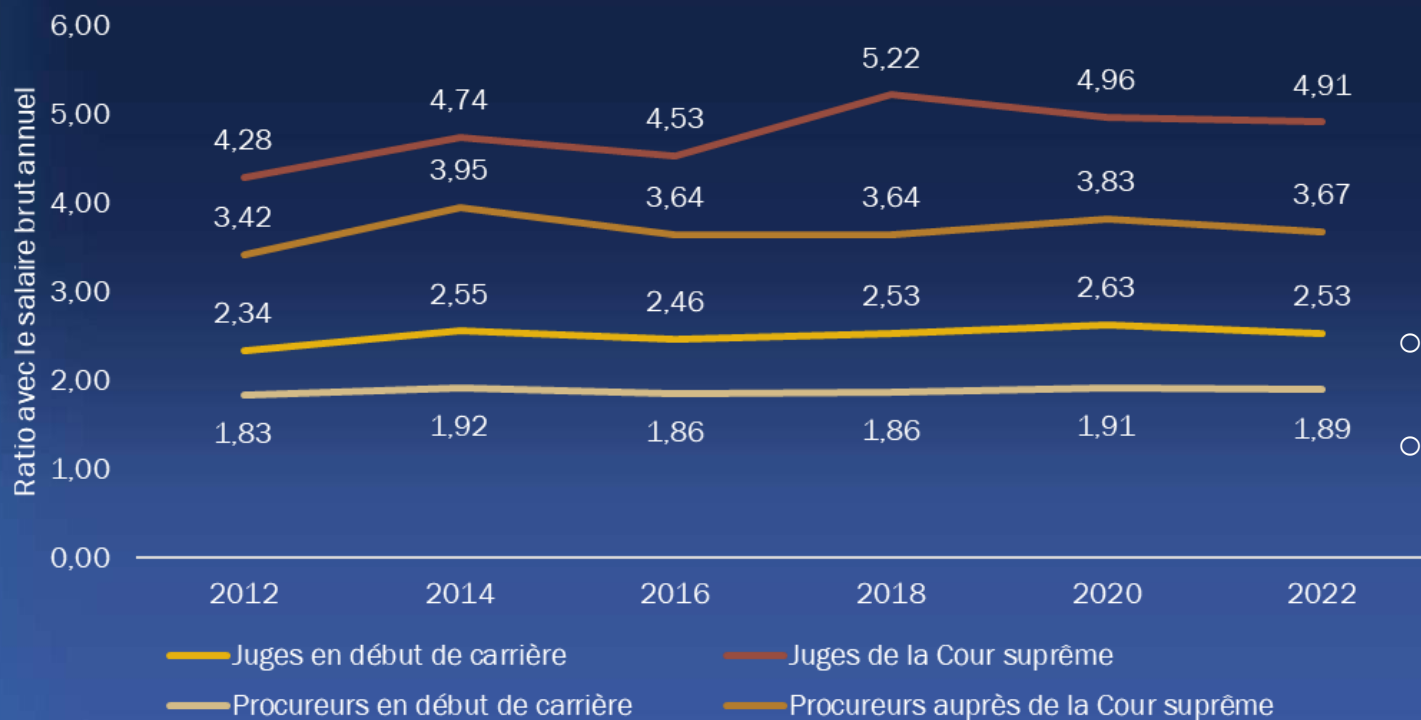
Подаци се односе на врсте судија у зависности од тога да ли се бирају из реда младих правника или искусних правника/адвоката (као што је то случај у Уједињеном Краљевству, Ирској, Малти, Норвешкој, Швајцарској).

Стога су приказане две врсте података:

- Плата судије на почетку каријере (судије основних и прекршајних судова)
- Плата судије суда највишег ранга

ПЛАТЕ СУДИЈА И ТУЖИЛАЦА

Кретање односа просечне бруто плата судија и тужилаца и просечне годишње бруто плате, 2012–2022.

Просечна бруто плата судија у односу на просечну бруто плату у земљи

Почетак каријере

vs

Крај каријере

- 1,5× до 3,5× у 61% земаља
- Више од 3,5× у 39% земаља

2,5× до 6,5× у 74% земаља

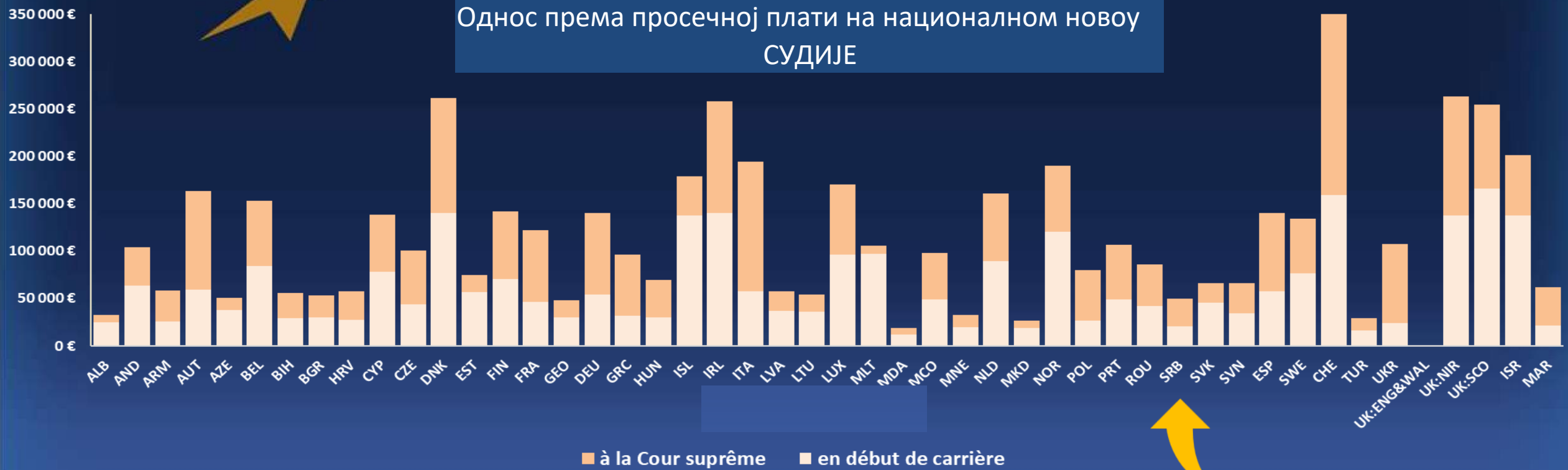
Однос плата: почетак/крај каријере 2 пута већи за судије и тужиоце

Ако је индекс = 1, плата = просечна плата

Ако је индекс = 2, плата = 2 пута просечна плата

БРУТО ЗАРАДА СУДИЈА

Однос према просечној плати на националном новоу СУДИЈЕ

Однос према просечној плати на националном новоу

БРУТО ЗАРАДА СУДИЈА ТУЖИЛАЦА

На ком нивоу је плата судија у Србији у поређењу са другим европским земљама, а посебно са земљама Балкана?

Извештај CEPEJ 2024 (са подацима из 2022. године)

Ниво бруто плате судије на почетку каријере у Србији износи 2 просечне плате на националном нивоу (просек у државама чланицама Савета Европе: 2,5)

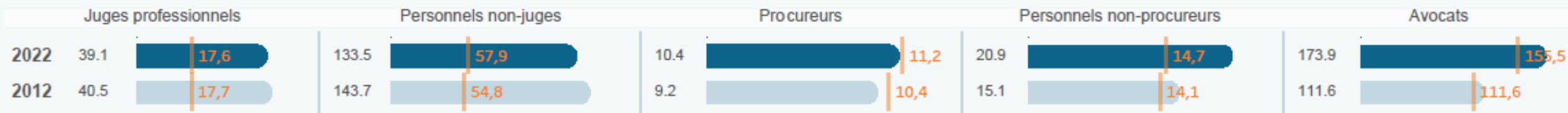
Ниво бруто плате судије Врховног суда (крај каријере) износи 4,7 просечних плата на националном нивоу (просек у државама чланицама Савета Европе: 4,9)

Од 2012. до 2022. године пораст плата судија у Србији није пратио просечни пораст плата у државама чланицама Савета Европе (узимајући у обзир инфлацију).

SERBIE

Ressources humaines (pour 100 000 habitants)

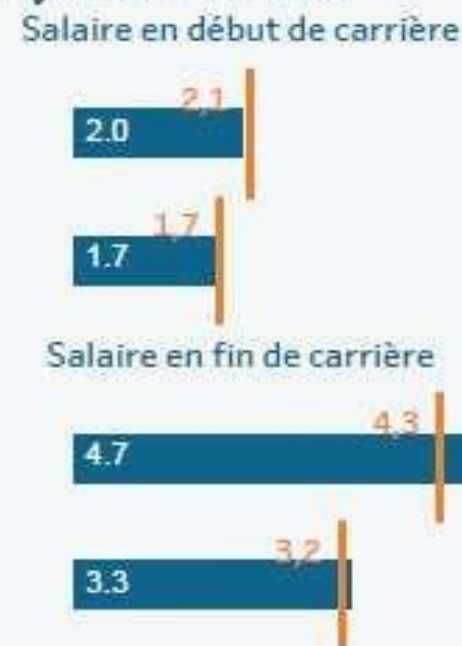
■ Serbie ■ CdE Médiane

Salaires bruts absolus

Ratio avec le salaire moyen brut annuel

СРБИЈА
Извештај *CEPEJ* 2024 -
подаци из 2022.

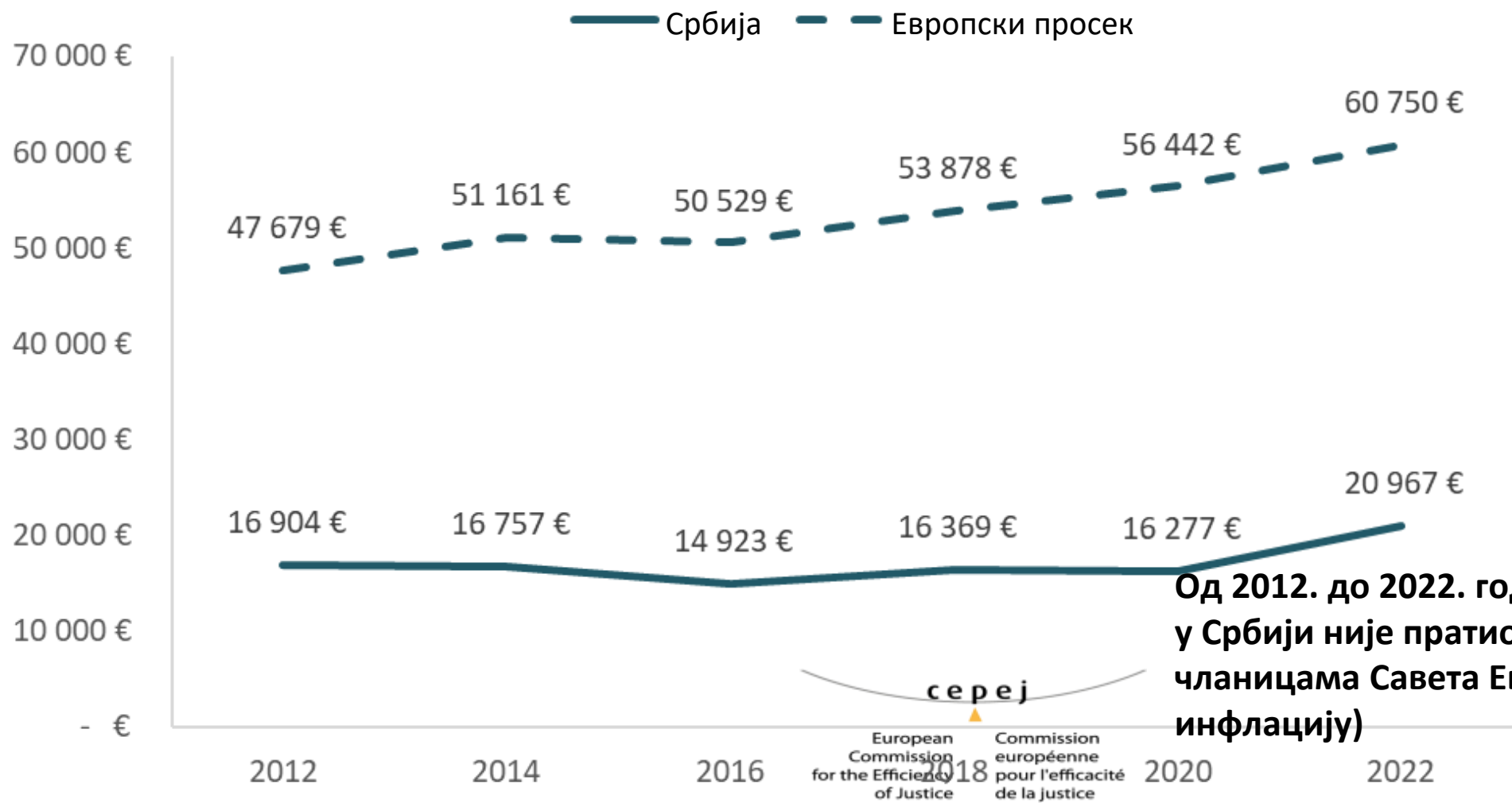
СРБИЈА

Извештај СЕРЕЈ 2024 - подаци из 2022.

132. Плате судија и тужилаца на дан 31. децембра референтне године:

	Бруто годишња плата у €	Нето годишња плата у националној валути	Бруто годишња плата у €	Нето годишња плата у националној валути
Професионални судија на почетку каријере	16 277	11 410	1 913 916	1 341 655
Судија Врховног суда или суда највише инстанце (наведите просечну плату судије тог нивоа, а не плату председника суда)	29 788	20 882	3 502 591	2 455 316
Тужилац на почетку каријере	18 961	14 094	2 229 473	1 657 212
Тужилац Републичког тужилаштва или тужилаштва највише инстанце (наведите просечну плату тужиоца тог нивоа, а не плату главног тужиоца)	28 801	20 190	3 386 505	2 373 940

Бруто годишње плате судија на почетку каријере од 2012. до 2022.

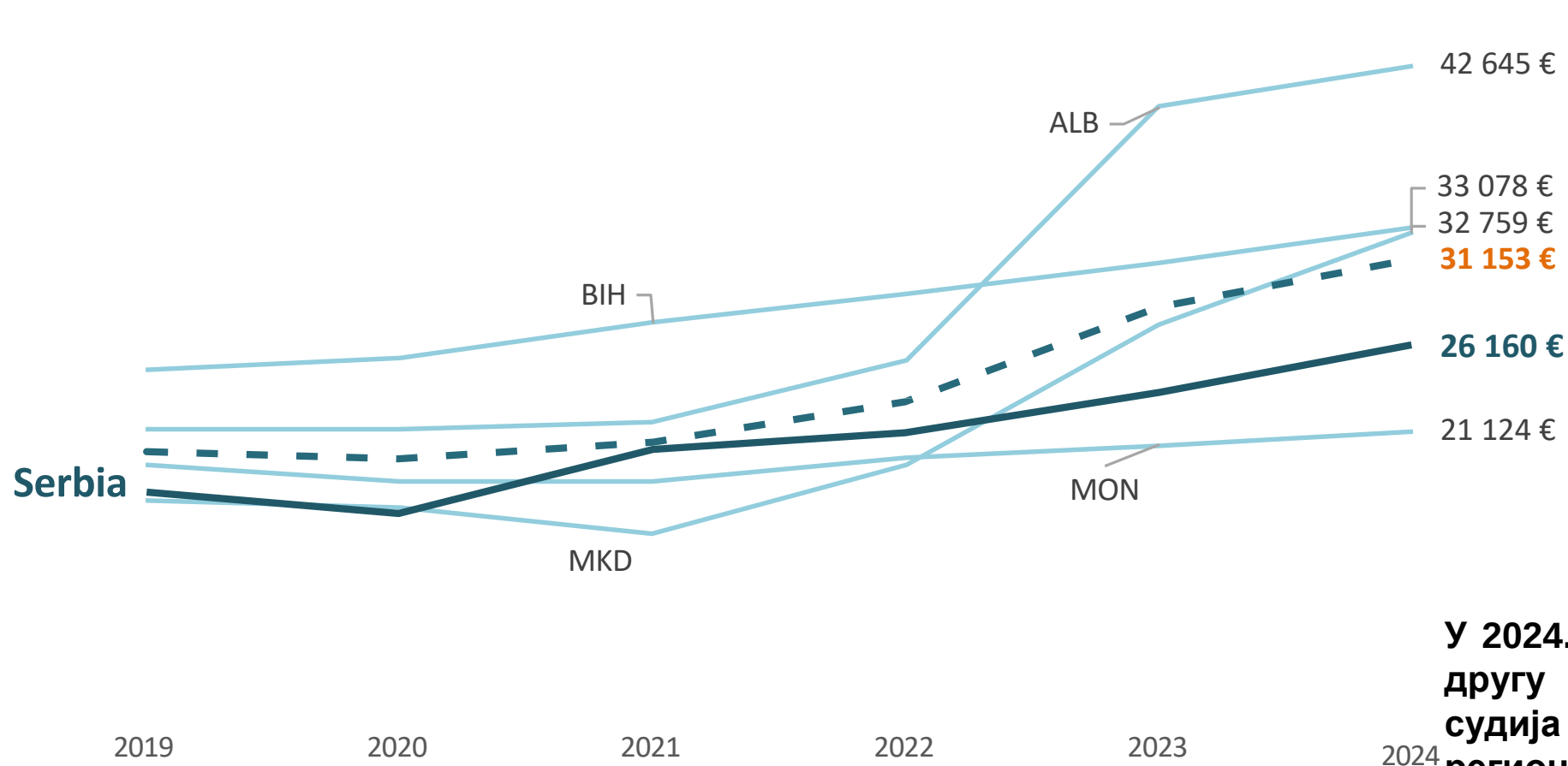

Однос бруто просечне плате судија на почетку каријере и бруто просечне плате на националном нивоу од 2012. до 2022.

Бруто годишње плате судија на почетку каријере (у €) између 2019. и 2024. године

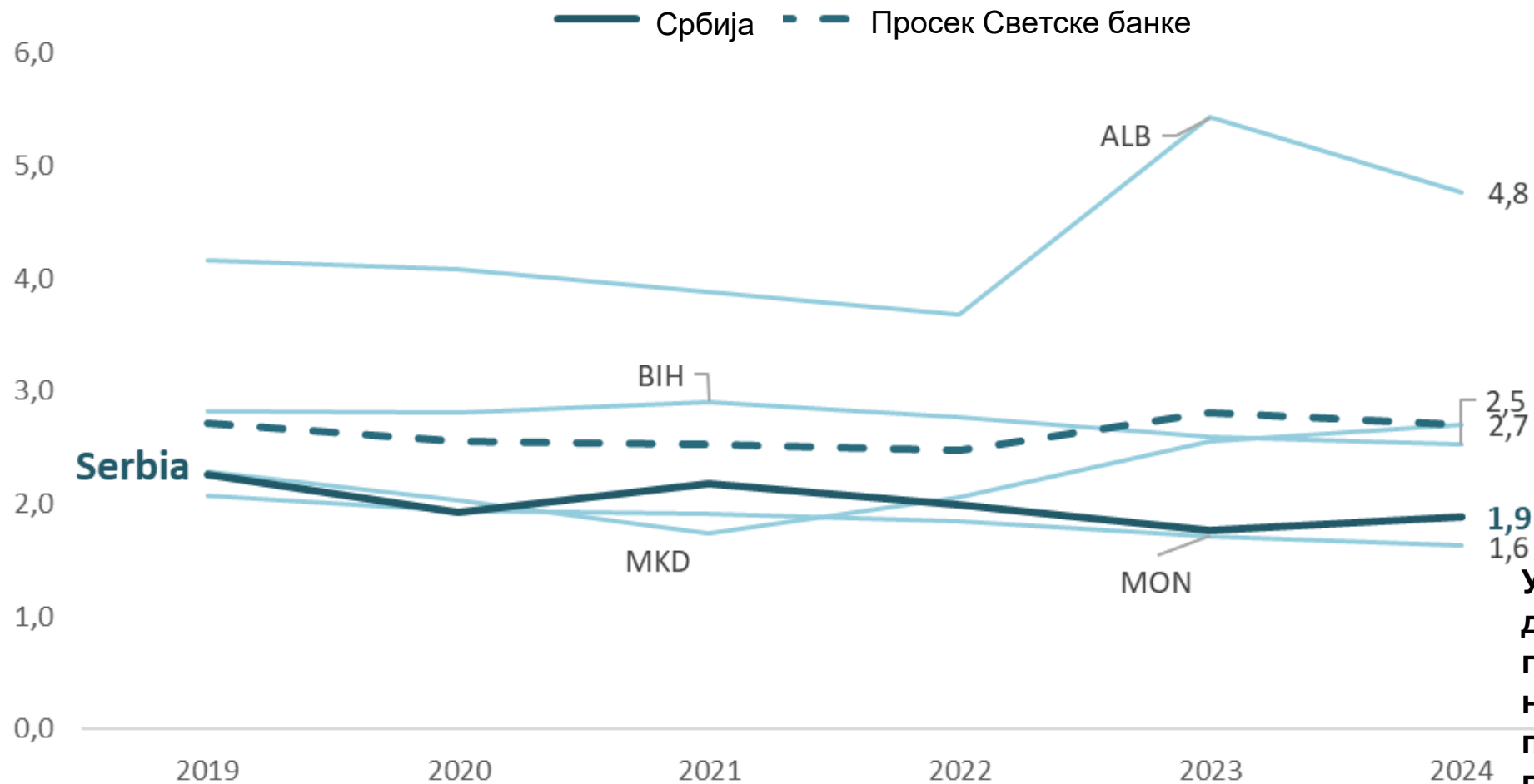
— Србија — Просек Светске банке

Плате судија у
земљама „Западног
Балкана“

У 2024. години, Србија је имала другу најнижу бруто плату судија на почетку каријере (у региону Западног Балкана), и то 26.160 €, док је просек региона износио 31.153 €.

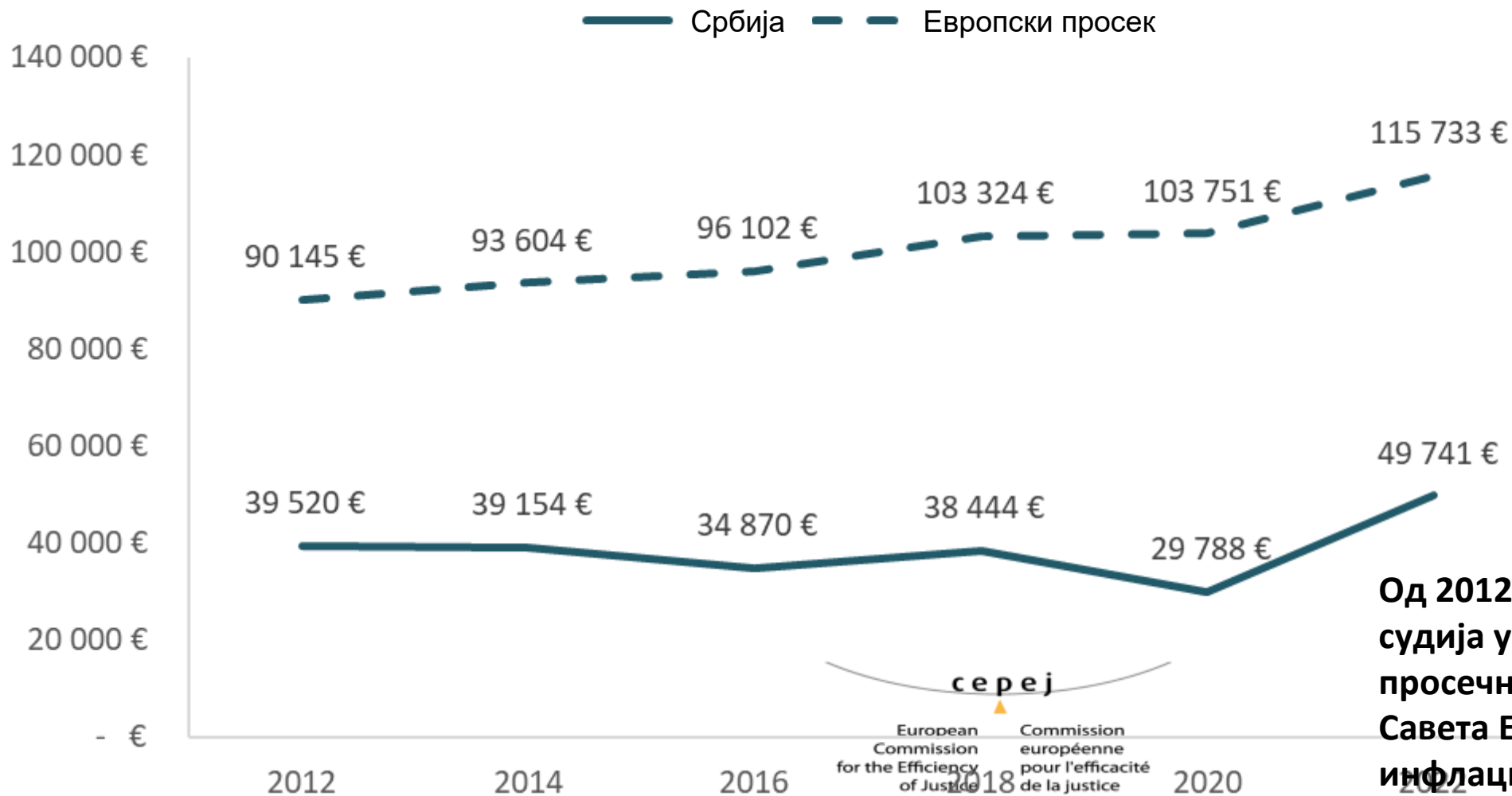
Кретање односа бруто годишње плате судија на почетку каријере и просечне годишње плате на националном нивоу од 2019. до 2024.

Плате судија у земљама „Западног Балкана“

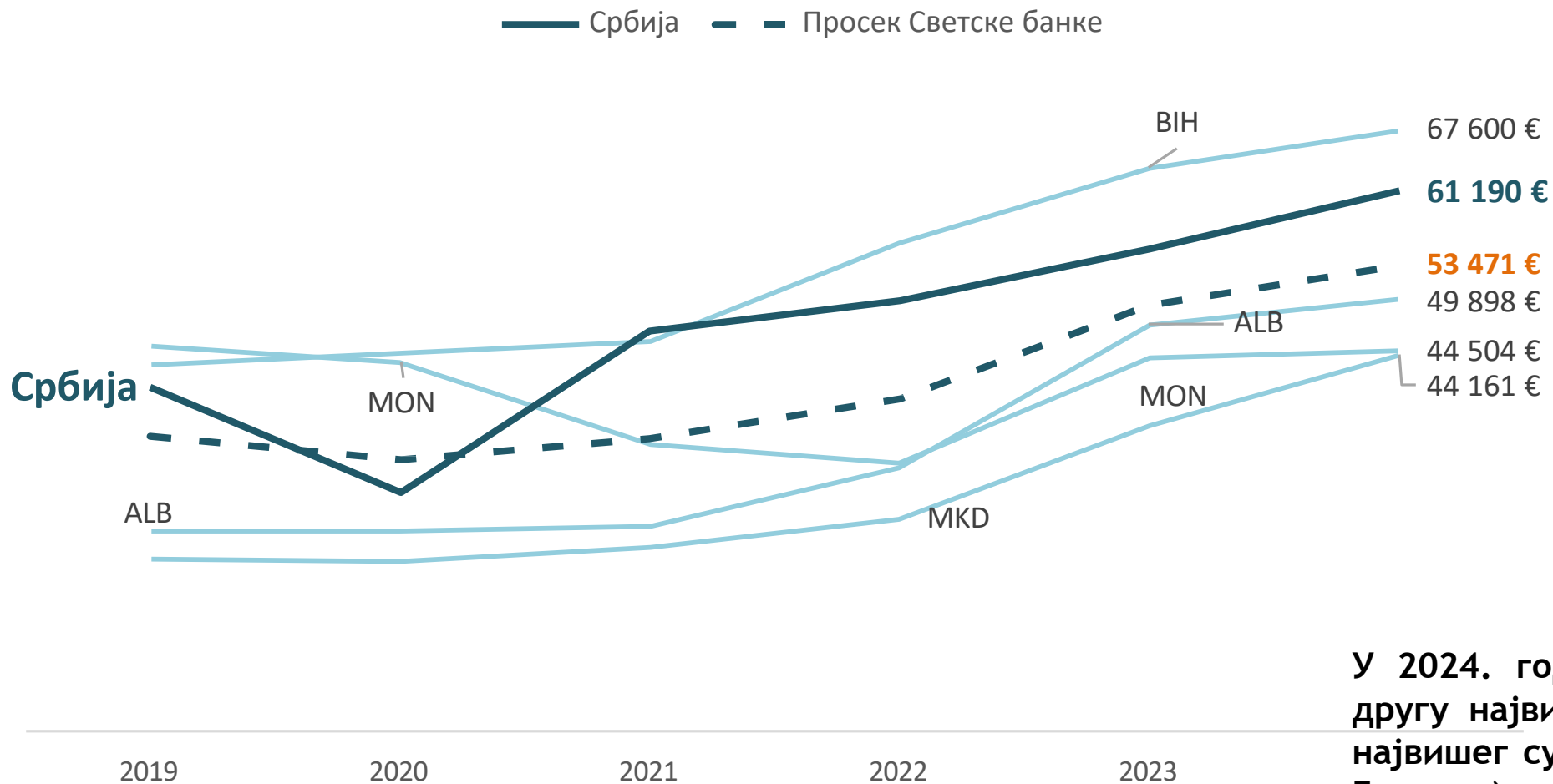
У 2024. години, Србија је имала други најнижи однос бруто годишње плате судија у односу на просечну бруто годишњу плату у земљи (1,9), док је просек региона Западног Балкана износио 2,7.

Бруто годишња плата судија највишег суда од 2012. до 2022.

Од 2012. до 2022. године, пораст плата судија у Србији није пратио пораст просечне плате у земљама чланицама Савета Европе (узимајући у обзир инфлацију)

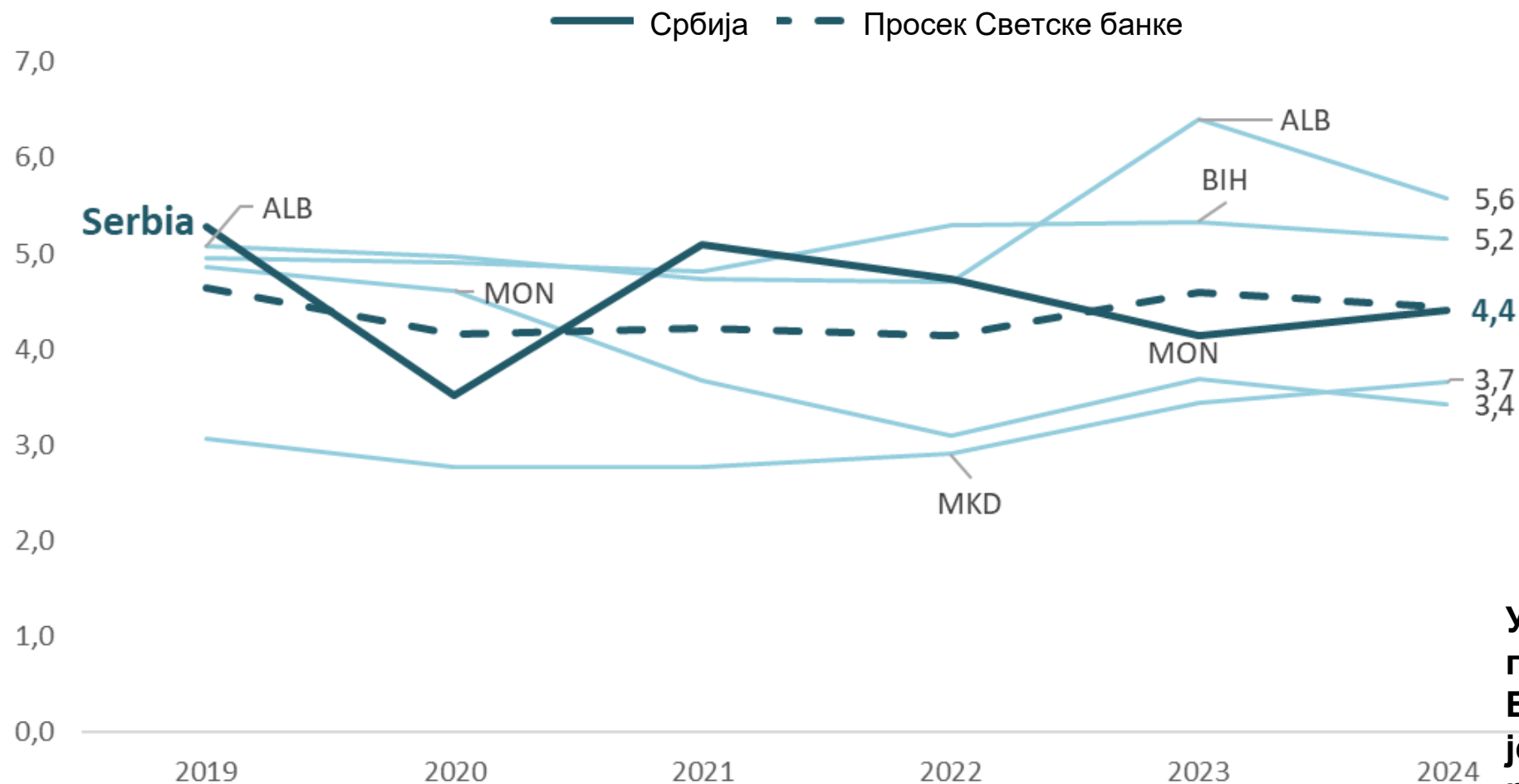
Бруто годишња плата судија највишег суда (у €)
између 2019. и 2024.

Плате судија у
земљама
„Западног
Балкана“

У 2024. години, Србија је имала другу највишу бруто плату судија највишег суда (у региону Западног Балкана), и то 61.160 €, док је просек региона износио 53.471 €.

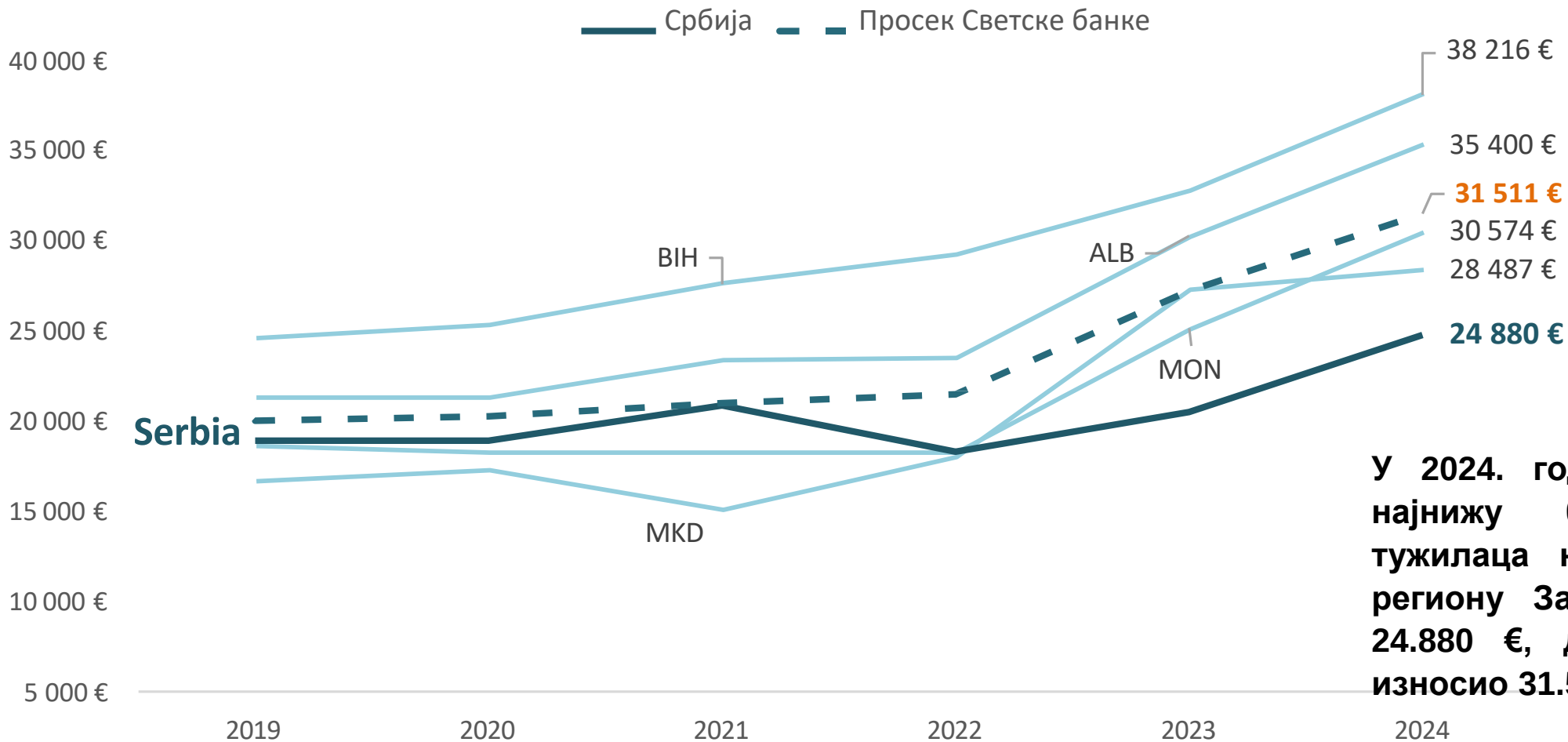
Однос бруто годишње плате судија највишег суда и бруто
годишњом платом на националном нивоу између 2019. и 2024.
године

Плате судија у
земљама
„Западног
Балкана“

У 2024. години, однос бруто годишње плате судија у Врховном суду у Србији био је на нивоу просека у региону Западног Балкана.

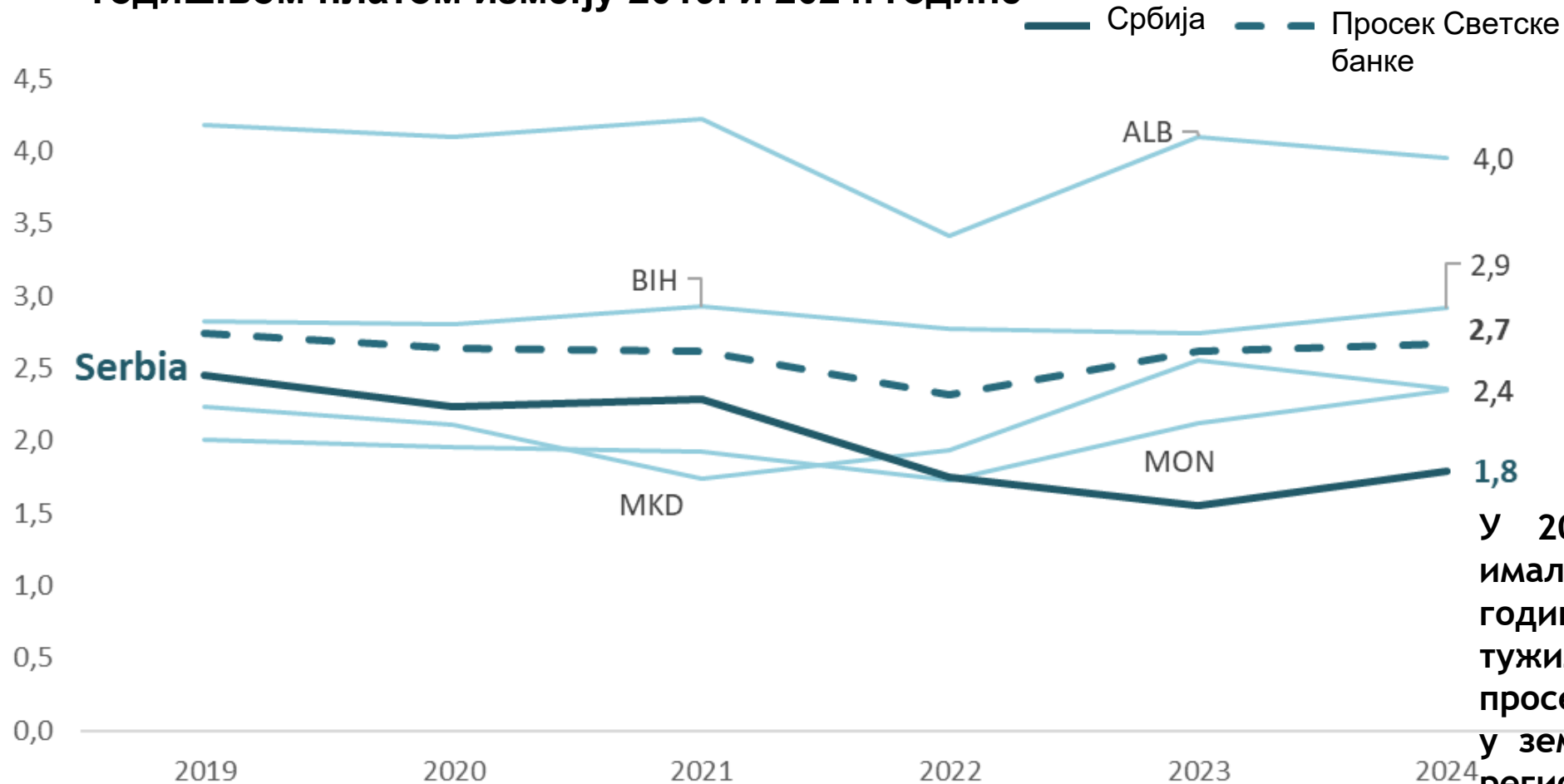
Бруто годишње плате јавних тужилаца на почетку каријере (у €) између 2019. и 2024. године

Плате тужилаца
у земљама
„Западног
Балкана“

У 2024. години, Србија је имала најнижу бруто плату јавних тужилаца на почетку каријере (у региону Западног Балкана), и то 24.880 €, док је просек региона износио 31.511 €.

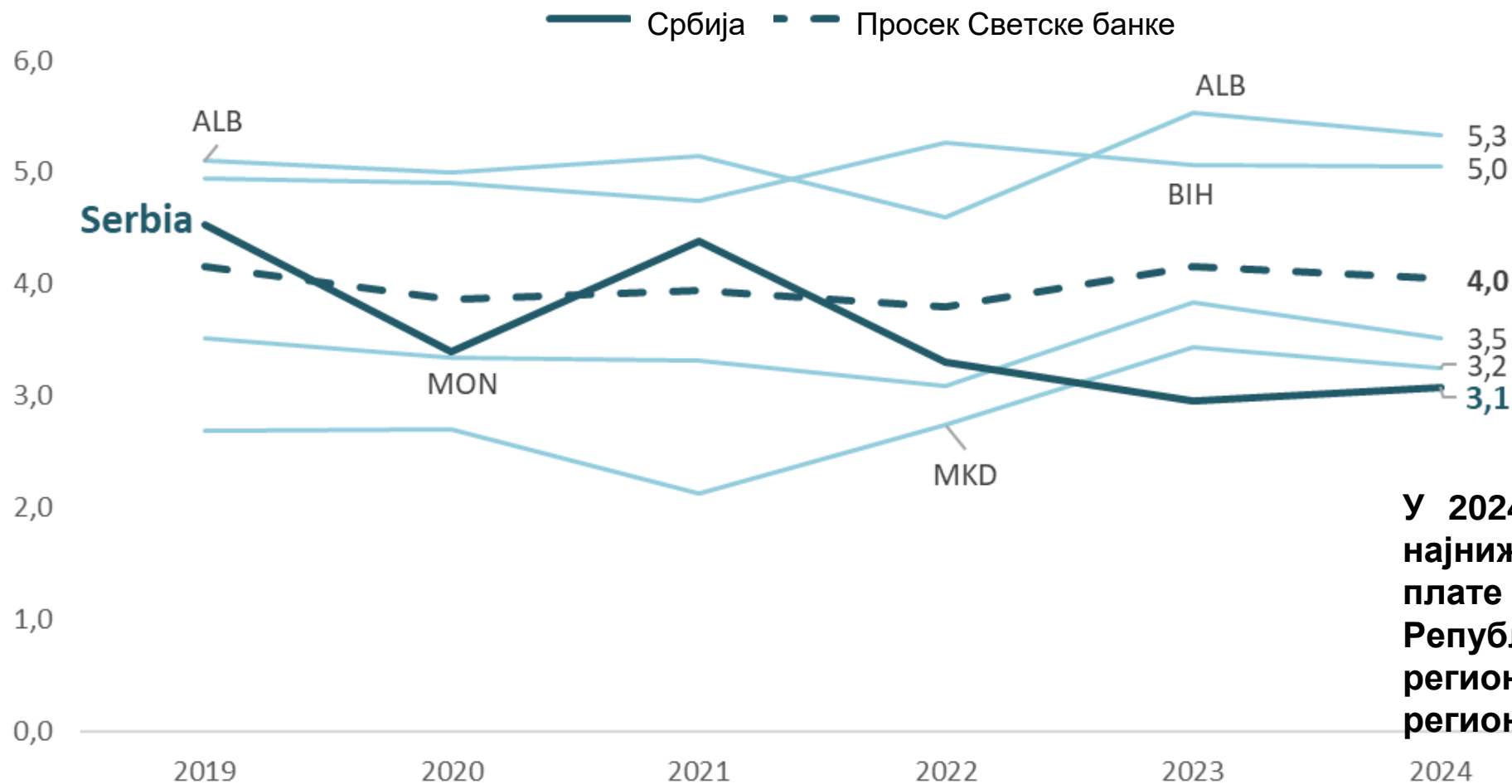
Однос бруто годишње плате јавних на почетку каријере са бруто просечном годишњом платом између 2019. и 2024. године

Плате тужилаца у земљама „Западног Балкана“

У 2024. години, Србија је имала најнижи однос бруто годишње плате јавних тужилаца у односу на просечну бруто годишњу плату у земљи (1,8), док је просек региона Западног Балкана износио 2,7.

Однос бруто годишње плате јавних тужилаца у Републичком тужилаштву са бруто просечном годишњом платом између 2019. и 2024. године

Плате тужилаца у земљама „Западног Балкана“

У 2024. години, Србија је имала најнижи однос бруто годишње плате јавних тужилаца у Републичком тужилаштву (3,1) у региону Западног Балкана (просек региона: 4).